

Cilt : 16 SAYI: 8 AĞUSTOS 1988

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŖ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) AĞUSTOS 1988
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Ömer Dinçkök*

Yazı İşleri Müdürü :
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Yayına Hazırlayan :
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı
Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu :

Bu sayıda :
Ahmet Ertürk
Nilgün Demirtaş
Ayda Alpat
Avni Demirci
Taylan Kovanlıkaya

Dergideki yazılar kaynak olarak TÜSİAD GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabilir. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul edilemez.

Adres :
Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9-10
80230 Harbiye - İstanbul
Tlf : 146 24 12 - 140 12 05

Basıldığı Yer :
LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE
BASIM İŞLERİ A.Ş.
Tel: 152 11 00 / 5 Hat

Bu Sayıda

TÜSİAD'dan Haberler	4
AT'dan Haberler	7
Türkiye'de İşsizliğin Boyutları	10
Avrupa'da Parasal İşbirliği Konusunda F. Almanya Görüşü	17
1992'ye Nasıl Hazırlanmalı	21
Sağlık Bilincini Yükseltmek	27
Trafik Kazaları İle Savaş	30

TÜSİAD'dan Haberler...

TÜSİAD Yönetim Kurulu ile İKV Yönetim Kurulu 20 Temmuz 1988'de TÜSİAD merkezinde ortak bir toplantı yaptı. TÜSİAD AT Çalışma Grubu Başkanı Yıldırım Aktürkün'de katıldığı toplantıda AT-Türkiye ilişkilerindeki son durum ve bu konuda her iki kuruluşun çalışmaları değerlendirildi.

TÜSİAD ve diğer meslek kuruluşlarının temsilcilerinin Devlet Bakanı Sayın Yusuf Özal ile yaptıkları aylık mutad diyalog toplantısı 1 Temmuz 1988 tarihinde TÜSİAD merkezinde yapıldı. Toplantıya TÜSİAD'ı temsilen Başkan Ömer Dinçkök, Başkan yardımcıları Cem Boyner ve Fahir İlkel, bazı Yönetim Kurulu Üyeleri ile Genel Sekreter E. İhsan Özol katıldılar.

TÜSİAD'ın "Türkiye'de İşsizliğin Boyutları" başlıklı yeni raporu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın İmren Aykut, İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürü Sayın Mehmet Karaduman'ın da katıldığı bir toplantı ile 21 Temmuz 1988'de basına açıklandı. Toplantıda birer konuşma yapan Sayın Bakan ve Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Dinçkök basın mensuplarının çeşitli sorularını cevaplandırdılar.

Başkan Ömer Dinçkök, Rotary Kulübü İstanbul Şubesi Başkanı Sayın Mehmet Huntürk'ün daveti üzerine Kulüp tarafından 19 Temmuz 1988 günü düzenlenen öğle yemeğine misafir konuşmacı olarak katıldı ve başta İhracat ve Yüksek Kredi Faizleri olmak üzere ekonominin bazı temel sorunlarına değinen bir konuşma yaptı.

TÜSİAD Yönetim Kurulu, üyelere gelen talepler üzerine, ithalat ve ihracat ile ilgili sorunlar üzerinde çalışmak üzere Dış Ticaret Çalışma Grubu adıyla yeni bir Çalışma Grubu oluşturdu. 30'a yakın üyeden oluşan Çalışma Grubu, ilk toplantısını 14 Temmuz 1988, Perşembe günü TÜSİAD Merkezinde yaptı. Yönetim Kurulu Başkan-

nı Ömer Dinçkök'ün Dış Ticaret Çalışma Grubunun kuruluş sebeplerini ve ihracatın genel sorunlarını dile getiren açılış konuşmasının ardından Çalışma Grubu Başkanlığına TUSİAD Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Halis Komili seçildi. Toplantıda, daha sonra ihracatın genel sorunları üzerinde görüşme yapıldı ve ihracata ilişkin acil çözüm bekleyen sorunlar üzerinde devamlı olarak çalışmak üzere bir alt Komite oluşturulması kararlaştırıldı. Çalışma Grubu, esas itibariyle, ihracatın istikrarlı bir şekilde gelişebilmesi için orta ve uzun vadede alınması gerekli önlemler ve yapısal değişiklikler konusunda öneriler geliştirerek Yönetim Kurulu'na bildirecektir.

AT'dan Haberler

AT Bakanlar Konseyi'nde "Sermaye Hareketlerinin Liberasyonu" önergesiyle, orta vadeli mali destek için tek tip bir mekanizma getiren yönetmelik üzerinde anlaşmaya varıldı. Her iki metin de, Parlamento'nun görüşü alındıktan sonra, gelecek Konsey toplantılarından birinde kesin olarak kabul edilecek. Böylece, Komisyon'un 1986'da önerdiği, sermaye hareketlerinin tamamen serbestleştirilmesi programı amacına ulaşmış olacak. Söz konusu önerge 24 ay sonra yürürlüğe girecek olup, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve İrlanda için 1992 sonuna kadar özel geçici reformlar öngörmektedir.

Avrupa Komisyonu, Topluluğun uzay çalışmalarının daha etkili hale getirilebilmesi için bir haberleşme projesi hazırlıyor. Önümüzdeki aylarda tamamlanması beklenen proje, daha sonra Konsey ve Parlamento'nun onayına sunulacak. Komisyon yetkililerine göre, projenin uygulanmaya konması ile Topluluğun uzay sanayiinde daha önemli roller üstlenmesi teşvik edilecek. Aynı yetkililerin verdiği bilgiye göre, Topluluk uzay teknolojisinde henüz özlenen başarıyı gösterebilmiş değil.

Avrupa Komisyonu otomobil sektörünün gelişimi ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapıyor. Komisyon yetkilileri hazırlanmakta olan politika önerilerinin amacını, Topluluk otomobil sektörünün uluslararası pazarlarda rekabet gücünün arttırılabilmesi için gerekli koşulların belirlenmesi olarak ifade ediyorlar. Aynı yetkililere göre, Topluluk'ta üretilen otomobillerin teknik özelliklerinin harmonize edilmesi, bu sektörde uygulanan dolaylı vergilerin sayılarının azaltılması ve sektördeki devlet teşviklerine açıklık getirilmesi sözkonusu politikaların oluşturulmasına temel teşkil edecektir.

AT'de sinema filmi üretiminin 15 yılda yüzde 40 oranında düştüğü açıklandı. Topluluk yapımlarının dağıtımını da 10 yılda yüzde 30 azaldığı belirtildi. AT kaynaklarına dayanılarak elde edilen verilere göre, televizyonda gösterilen film ve dizilerin yüzde 70'i dışardan geliyor. Aynı kaynaklara göre, AT'da konulu film yapımında düşüş olmakla birlikte, Topluluk bu alanda ABD'nin iki katı üretim yapmayı başarmıştır. Ancak Topluluk film ihracatı ABD'nin ancak 10'da biri kadardır, ve AT sinemalarında gösterilen filmlerin yüzde 60'ı ABD'den gelmektedir.

Türkiye'de İşsizliğin Boyutları

Türkiye'de işsizliğin gerçek boyutlarının saptanması istekli ve isteksiz işsizlik olgularının ve işsizlerin en çok kullandığı iş arama yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla TÜSİAD bir anket yaptırmıştır.

Ankette işgücünün verim düşüklüğü ve gizli işsizlik üzerinde durulmamış, kırsal bölgede işgücünün büyük bir kısmının şu veya bu şekilde bir tarımsal faaliyet içinde bulunduğu varsayıldığından, sadece kentsel kesim kapsamıştır. Araştırmanın saha çalışması kentsel kesimde işsizliğin en fazla olduğu üç büyük ilimiz İstanbul, Ankara ve İzmir ile orta büyüklükteki şehirleri temsilen Sakarya'da uygulanmıştır. Saha çalışmasına dört ayrı kesimi kapsayan, dört ayrı anket yukarıda sözü edilen illerde uygulanmıştır.

Bunlar:

1. İş ve İşçi Bulma Kurumu'na İş Talebiyle Başvuranlarda İşsizliğin Konumu ve Beklentiler:

İşgücü talebini incelemek amacı ile İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun yukarıda sözü edilen illerdeki Şube Müdürlüklerine iş için başvuranlardan tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 350 kişi ile yapılan yüz yüze görüşme neticesi elde edilen bulgular şunlardır.

İş için başvuranların,

- Büyük çoğunluğu erkektir (Yüzde 94.6)
- Yarıdan fazlası ilköğretim mezunudur (Yüzde 52.7)
- Büyük çoğunluğu 20-30 yaş arasındaki genç nüfustur (Yüzde 78.4)
- Aradıkları işin özelliklerinin başında para gelmektedir (Yüzde 59.5)
- Yüzde 32.4'ü halen bir işte çalıştıklarını beyan etmişlerdir. Yeni bir iş arama gerekçesi olarak da "paranın tatmin etmemesi" ni gösterenlerin oranı yüzde 66.7'dir.
- Herhangi bir "Beceri Kazandırma Kursu"na katılanların oranı çok düşüktür (Yüzde 9.5)

- Yüzde 33.8'i "1 yıldan fazla" bir süreden beri iş aradıklarını beyan etmişlerdir.
- Kurum yanında diğer vasıtalarla da iş arayanların oranı oldukça yüksektir (Yüzde 87.2)

2. İşverenlerin İşçi Talep Profili ve Beklentileri:

İşgücü talebini araştırmak üzere kapsamda bulunan dört ilde değişik sanayi sektörlerinde ve değişik büyüklükteki 200 işyeri Sanayi Odaları (Sakarya'da Sanayi ve Ticaret Odası) kayıtlarından tesadüfi örnekleme metoduyla seçilmiş işyerleri ziyaret edilerek ilgililerle görüşülmüş ve şu sonuçlar elde edilmiştir.

- Tanıdık, dost ve akraba vasıtasıyla işçi arayan işverenler sayısı yüzde 71.8'dir. İş ve İşçi Bulma Kurumu vasıtasıyla işçi arayan işverenler ise sadece yüzde 10.3'tür.
- İşverenlerden yüzde 48.7'si işçiyi deneme yolu ile seçmekte, yüzde 41'i tavsiye ve referansa göre işçi almaktadır.
- İşverenlerin alacakları işçide aradıkları vasıfların başında iş tecrübesi gelmektedir (Yüzde 87.2). Cinsiyet ögesi ikinci sırada yaşı konumu üçüncü sırada yer almaktadır.

TÜSİAD tarafından Aralık 1987 yılında iş dünyasının sorunlarını belirlemek amacı ile yaptırılan anket de işverenlerin eleman bulma amacı ile başvurdukları yöntemleri ile yukardakiler ile benzerlik göstermektedir. Söz konusu anket ile işverenlerin sadece yüzde 3'ünün İş ve İşçi Bulma Kurumu, yüzde 42'sinin basın ilanı, yüzde 28.5'inin tanık, tavsiye ile, yüzde 15.3'ünün ise basın dışı ilanlar ile (el, duvar vb.) eleman aradıkları belirlenmiştir.

3. Herhangibir İşte Çalışmayan Ev Kadınlarında İşsizliğin Konumu ve Beklentiler :

Araştırmanın bu kesimi için de, kapsamdaki dört ilde sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre farklı mahalle ve semtlerden tesadüfi örnekleme metoduyla seçilen 324 ev kadınıyla yüzyüze görüşmüştür.

Araştırma bulguları şunlardır :

- Çalışmayan ev kadınlarının yüzde 34.7'si lise ve dengi, yüzde 19.8'i ortaokul ve dengi, yüzde 30.6'sı ise ilkokul mezudur.
- Çalışmayan ev kadınlarının yüzde 83.6'sı evlidir.
- Bunların yüzde 48.8'i "hiçbir mesleği olmayan ev hanımı/kızı" dır.

- Bunlardan yüzde 43'ünün kısa süreli de olsa önceden beri bir çalışma ve iş hayatları vardır.

- Ev kadınlarından herhangi bir işte çalışmamış olan yüzde 57'lik kesimde çalışmama nedeni olarak "ev işlerim çok" diyenlerin oranı yüzde 40.1, "eşim veya babam izin vermiyor" diyenlerin oranı ise yüzde 24.4'tür.

- Çalışmayan kadınların yüzde 84'ünün çeşitli nedenlerle iş aramadığı, sadece yüzde 2.2'sinin aktif olarak iş aradığı, ancak henüz bulamadığı için çalışmadığı; diğerlerinin ise niteliksizlikleri ve uygun iş bulacaklarına inanmadıkları için çalışmadıkları anlaşılmıştır.

- Çalışmayan ev kadınlarından yüzde 84.8'i iş bulmak için herhangi bir girişimde bulunmamıştır.

4. Üniversite Veya Yüksekokul Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizliğin Konumu ve İş Beklentileri:

Çok yakın bir süre sonra işgücü arzına katılacak üniversite ve yüksekokul öğrencileri araştırma kapsamına alınmıştır. Bunun için yukarıda belirtilen illerdeki üniversite ve yüksekokullardan değişik fakül-

te ve branşlardan tesadüfi örnekleme metoduyla seçilen 320 öğrenci ile görüşülerek şu bulgular elde edilmiştir.

- Bu öğrencilerin yüzde 61.2'si okulu bitirdikten hemen sonra bir işe girmeyi planlamaktadır, yüzde 8.8'i ise ne zaman iş bulursa o zaman çalışmaya başlayacağını beyan etmiştir.

- Kendi öğrenim dalı dışında bir başka işte çalışabileceğini söyleyenlerin oranı ise yüzde 27.5'tir. Buna gerekçe olarak da "Daha çok para kazanabileceğim için" diyenlerin oranı, yüzde 31.8'dir.

- Öğrencilerin yüzde 22.5'i özel şirkette ve ilan yolu ile başvurarak iş arayacaklarını belirtmiştir. İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuracağını beyan eden öğrenci sayısı sadece yüzde 1.3'tür.

İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun çalışma metodları itibariyle iş piyasasında henüz nazım bir rol oynamadığından, Kurum'a yapılan müracaatların toplam iş talebi ve işsizlik durumunu aksettirdiğini söylemek güçtür.

İşverenlerin birçoğu daha çok eş-dost kanalı ve ilan yoluyla iş ararken, Kurum'a

iş için başvuruların da büyük bir kısmının ağırlıklı olarak diğer kanalları da denedikleri görülmektedir. Bu durumda cari işsizliğin boyutlarını saptamak için milli işgücü arz ve talebinin serbestçe karşılaşacağı piyasalara ihtiyaç vardır.

Bu amaçla özel sektöre iş bulma büroları kurma ve işsizlere iş bulma faaliyetlerine girişme konusunda serbesti sağlanması gerekmektedir. Bilgisayarlar yardımı ile iller itibariyle bu bürolardan sağlanan rakamlar toplanarak ülkemizde gerçek işsizliğin seyri konusunda daha güvenilir istatistiklerin toplanması mümkün olacaktır.

**Sanayimizi Deęerlendirirken
Yeni Bakış Açıları
Gereklidir**

ALBER BİLEN

ALBER BİLEN

Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Fen Fakültesi Kimya Yüksek Mühendisliği bölümünden 1946'da mezun oldu. 1956 yılında Henkel Firmasıyla bir lisans mukavelesi yaparak Türkiye'de Tekstil ve Deri Yardımcı maddelerinin üretimini yapmak üzere Kimyateks Ltd. Şti.'ni kurdu.

1963 yılında Henkel ile bir ortaklık tesis ederek Çayırova'daki Türk Henkel A.Ş.'nin kurucuları arasında yer aldı ve 1984 yılına kadar bu müessesenin Genel Müdürlüğünü ve Yönetim Kurulu Başkanlığını yaptı.

1986 yılında Kimya Sanayicileri Derneğinin kurucuları arasında ve bu teşekkülün Başkanı seçilen Bilen, halen TUSİAD üyesi olup, İSO Meclis Üyeliği, Kimya İşverenler Sendikası Danışma Kurulu Üyeliği, Çukurova Kimya A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Muavinliği görevlerini sürdürmektedir.

Ülkemizin Ortak Pazar'a tam üyelik başvurusu sanayimiz hakkında mukayeseli ekonomik etüdlerin yapılmasına vesile olmuştur. Aslında Ortak Pazar'a tam üyeliğimizin belirli bir tarihi olmasa da bu etüdlerin yapılması çeşitli yönlerden faydalıdır. Hatta Ortak Pazar'la ilgili bu tür çalışmalar Türk Sanayiindeki bazı zayıf noktaların menşesine inilmesine yardımcı olacaktır.

23 Haziran 1988 perşembe günü Ankara'da Devlet Bakanımız Sayın Ali Bozer'in başkanlığında geniş kapsamlı bir Ortak Pazar Danışma Konseyi Toplantısı yapıldı. Toplantıdan evvel bunca geniş tutulan bir konseyde ne netice alınacağı hususunda mevcut kuşkular, toplantı esnasında izale oldu. Zira bizce toplantıdaki konuşmalardan ziyade tartışmalarda ortaya atılan görüşler önemliydi. Yapılan konuşmalardan esaslı bir netice çıkıyordu: Ortak Pazar ülkeleri sanayiine yetişebilmek için D.P.T'nin Ortak Pazar İhtisas Komisyonlarına yaptırdığı mukayeseli çalışmalar, ancak sanayimizin etüdlerin yapıldığı tarihteki durumu hakkında bir fikir veriyorlar. Bunun dışında bugünkü sanayi anlayışıyla çelişen sanayiye ve bürokrasiye ait

bazı tutumlar sanayimizin sür'atli teknolojik ilerlemesine engel dahi olabilmektedir. Bunlara değinilmesinde büyük faydalar mevcuttur.

Sayın Devlet Bakanı özellikle araştırma-geliştirme hususunun sanayimizce ele alınmamış olduğuna işaret ettiler. Bu tür bir toplantıda bu görüşü yetkili bir ağızdan duymak bizce son derece önemlidir. Zira genel olarak bu konu bu tür toplantılarda en az dile gelen konu oluyor. İKV'nin Başkanı Sayın Jak Kamhi sanayiinin bugünkü ileri aşamalarını dile getirirken birkaç seneye kadar bazı sanayi tesislerinin demode hale geleceğini, bu itibarla da ülkemizde sanayimizin bugünkü durumu üzerinde durulacağına, mukayeseli üstünlükler metodu ile kuvvet verilmesi gerekli sanayilerin tespitinin daha önemli olduğuna işaret etti. Bu düşünce doğru olmakla beraber daha önemlisi ülkemizde sanayinin hamleler yapması için mevcut ortamda yavaşlatıcı faktörleri önce ayıklamak, sonra da istenen hızlı gelişmeyi temin için alınması gerekli tedbirlerin üzerinde durmakta fayda görürüz. Bu tür çalışmaların bunca etüd kadar fay-

dalı olacağı inancındayız. D.P.T'nin özel sektöre yaptırdığı etüd iki yıl sürdü.

Ortak Pazar İhtisas Komisyonlarından çıkan rapor sanayimizin ancak 1985 yılı sonundaki durumunu meydana çıkardı, oysa aradan geçen iki yıl içinde birçok değişiklikler oldu. Tablo daha çıkışında aktüalitesini kaybetti. Burada Peter Drucker'in "Innovation and Entrepreneurship" adlı eserinde değindiği bir husus akla geliyor. Bir işin plânlamasına kadar yenilikler doğuyor ve ele alınan konu eskimiş olabiliyor. Bütün ülkelerde sanayinin ilerlemesini yavaşlatan hususların başında bürokratik yavaşlatmalar gelir. Zaman zaman Devletin aldığı bazı kararlar, çıkardığı tebliğler tek taraflı olup bunları değiştirmeye kadar sarfedilen ve heba olan enerjiler az değil. L'Expansion dergisinin 30 Haziran 1988 sayısında 1992 yılında Ortak Pazar ülkelerinin tek pazar haline dönüşmesiyle ilgili bir yazı çıktı. Yazı düşündürücüydü. Bu yönden 1992 Ortak Pazar'ın tek pazar haline gelişi kararına temas etmekte fayda görüyoruz. 1992'de tahakkuk edeceği düşünülen büyük ve tek pazar aslında Avrupa'nın A.B.D, Japonya, Singapur ve Taiwan rekabetine karşı

koymak için düşündüğü bir yöntemdir. Esasen Ortak Pazar'ın mimarları Jean Monet ve Robert Schuman'ın kafalarında o zaman yatan projede Birleşik bir Avrupa vardı. "200 milyar ECU" operasyonu adı verilen ve tahakkukuna girişilen tek senet projesinin başarı şartları tartışılabilir. Ancak bu projenin istenen neticeye ulaşması, halen üye bulunan 12 Devletin milli görüşlerinde gerekli değişlikleri yapmalarına bağlıdır.

Ortak Pazarın zengin ülkeleri için zorluklar mevcutsa da daha az zengin ülkeler için proje büyük problemler yaratacaktır. Bugün "Liberal" zengin devletlerce de getirilen korumacı tedbirler 1992 tek Avrupa pazarının içinde bahis konusu bile olamayacaktır. Keza bir müşterek Avrupa finans sistemi, yeni sanayilerin meydana gelmesi için araştırma-geliştirmenin kolektif bir finansmanı bahis konusu. Ancak onun da ötesinde Avrupa Topluluğunda mevcut gümrük sisteminin getirdiğı zaman kaybı gibi külfetlerin ortadan kalkmasıyla da çok büyük tasarrufların belireceğı düşünölmektedir. 1992'de tek senedin gerçekleşmesiyle toplam tasarrufun 200 milyar ECU'ye varacağı tahmin edilmektedir.

İnceden inceye tetkik edilen bugünkü tatbikâтта Avrupa'lı gümrükçüler ordusunun yüzde 25'i Ortak Pazar ülkeler arası hudutlarını beklemektedir. Sade bunların getirdiği idari tedbirlerin sebep oldukları gecikmeler 12 ila 13 milyar ECU/yıl kayıplara baliğ olduğu tahmin ediliyor. 12 ülke arasındaki özel kısıtlamaların kalkması ve hele her ülkeye mahsus olan özel standartların kaldırılması ve müşterek standartların ortaya çıkmasıyla Ortak Pazar ülkeleri arasındaki ticarete yeni imkânlar doğuracak, örneğin otomobil sigorta tarifelerinin bütünleşmesi, kredilerin arasındaki farkların kaldırılması gibi çeşitli tedbirlerin fiatlara yansımada büyük düşüşler görüleceği hesap edilmektedir. Bu bütünleşme ile 12 ülke içinde üretilen malların maliyetlerinde düşüşler olacak ve böylece Ortak Pazar ülkelerinin dış pazarlardaki rekabet gücü artacaktır. Müesseseler büyüyecek zira yukarıda sayılan tasarruflar endüstride beraberlerinde bir rasyonalizasyonu getirecek, sanayi müesseselerinin etkinliği artacak ve bu da firmaları büyümeye sevk edecektir. Bu şartlar altında Avrupanın bugüne kadar A.B.D ve Japonya'ya karşı yenilik yaratmada görülen gecikmelerin ortadan kalkabilece-

ğine, bu bütünleşme ilkesinin mimarları tarafından, muhakkak nazarıyla bakılmaktadır.

1992 tek pazar ilkesinin büyük simalarından Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques Delors'la yapılan bir söyleşide Delors, "daha fazla rekabet daha fazla işbirliği" luzumuna işaret ederek burada gelişmelere mani teşkil eden "tüm maniaların aşılmasının zaruretine ve bugün geriden gelenlerin Avrupa'nın temposuna uyma şartına ancak Avrupa'nın da dünya temposuna uyma gereğine inandığını" belirtiyor. Bütün bunları zikretmekteki gayemiz nedir ? Ülkemizde sanayi büyük aşamalar kaydetti. Bugün ekonomide kabul edilen liberal ve gitgide serbest rekabete giden rejimden dönüş yapılması bahis konusu değildir. Zira iktidar ve muhalefet bu görüşü benimsemiş ve Avrupa Topluluğuna girmek hususunda herkes müttefiklerdir. Bu aşamada önemli olan hususların başında sanayimizin gelişme temposunu hızlandırmak gelir. Bunun temini için gelişmeyi yavaşlatacak faktörleri kaldırmak şarttır. Oniki ülkeden 9'u ileri sanayi ülkesi olan bir Ortak Pazar'a yavaşlatıcı ve kısıtlayıcı tedbirlerin kaldırılması-

nın, pazara 200 milyar Ekü kazandıracığı hesap edildi. Ülkemizde mevzuat ve bürokratik uygulamalardan kaynaklanan ve sanayi gelişmeyi çoğu kez farkında olmuyarak engelleyen hususlar az değildir. Rekabet dinamizmin motorüdür. Ancak rekabete karşı mücehhez olmak için dünyanın gidişine paralel seri uygulamalar şarttır. Daha geniş görüşle problemleri ele almak bu meyanda sanayimizde yarına yönelik stratejileri saptayıp gerekli tedbirleri zamanında almak lâzımdır. Bu meyanda devletçe alınacak tedbirlerin işlerde yavaşlama getirmesi yerine ilgili kesimlerle dayanışma neticesinde ele alınması büyük önem taşır. Örneğin son çıkan 5 Haziran 1988 tarihli "Çevre korunması yönünden tehlikeli ve zararlı maddelerin ithallerinin kontrolü" hakkında tebliğ çevreyi koruyalım düşüncesiyle "Kimyevi maddeler tehlikelidir" diyerek ithalâta ham maddeleri de kapsayan son derece kısıtlayıcı tedbirler getiriyordu. Çevreyi korumak şarttır. Burada hepimize, özellikle sanayicilere de düşen görevler vardır. Ancak bu nevi bir uygulamanın ille kısıtlayıcı ve yavaşlatıcı olması şart değildir. İthalâtı bir yığın bürokratik muameleye boğmak yerine çevreye cidden zararlı

maddelerin tespiti ile bunların lüzumu üzerine özel beyanlarına tabi tutulması en akılcı yoldur. Bu hususun da ilgili sanayi Dernekleri ve Odalar'la tartışılarak bir zaman içinde tespiti son derece gereklidir. Aksi halde 5 Haziran tebliği bir ay müddetle sanayicileri boş yere uğraştırır ve sonunda tebliğ yürürlükten kalkar. Sanayi ülkelerinde çevre ile ilgili çalışmalarda Devlet ile sanayi teşekkülleri bir araya gelerek kararlar, müşterek uzun çalışmalardan sonra alınmaktadır. Elimizde olan dökümantasyon, bu kararlarda üretim, ithalât ve ihracat faaliyetlerini yavaşlatmaya götürecektir uygulamalardan sakınıldığını göstermektedir.

Netice

Sanayimizin dış rakiplerimizle yapılan mukayeselerinde; artık kalite ve fiyat mukayeseleri yeterli değildir. Rakkamların dışında kalan kriterleri üzerine eğilmekte yarar vardır. Bunların başında sanayi ülkelerinde teknolojik yeniliklerin durumuna, araştırma-geliştirmelerin kısa ve uzun vadedeki neticelerine eğilmekte yarar görürüz. Bunun haricinde bizce, çevre dahil bu tür konularda ilerlemelere mani teşkil eden faktörlere eğilip tedbir alınması için

kesimler arasında müşterek çalışmaların yapılması, bu yolda sanayimizin günlük sorunlarının hafifletilmesi ve uzun vadeli stratejide büyümenin anahtarı olan sermaye piyasası, genel eğitim sorunlarının ciddi şekilde sanayi kuruluşlarıyla da ele alınması neticesinde etkin tedbirlere gidilmesi bizce rakkam dolu tablolardan çok daha önemlidir. Sanayi bugün, sağlıklı modern yönetim, çok kuvvetli dünya görüşüne sahip yöneticilerle, sağlam finans bilgisiyle, ileri teknoloji görüşü ve sürekli araştırma-geliştirme ile ayakta durabilir. Bu faktörlerin işleyişinde çağdaş temel eğitimin büyük önemi vardır. Yapılacak çalışmalarda her sanayi dalındaki durumun bu açıdan ele alınması gereklidir. Bu husus bizce uç sanayiler kadar en geleneksel sanayi kolları için de geçerlidir.

Avrupa'da Parasal İşbirliği Konusunda F.Almanya Görüşü

Almanya Merkez Bankası Başkanı Avrupa'da ortak bir para biriminin yerleştirilmesi ve Avrupa Merkez Bankası'nın, kurulması için koşulların henüz yeterince olgunlaşmadığını belirtmektedir. Başkan, Avrupa Merkez Bankası için hazırlık yapmak üzere, Avrupa Para Sistemi'nde (EMS) "kur ayarlama" yetkilerinin "kur farklarının" yüzde 3'ü geçmediği durumlarda Maliye Bakanlarından Merkez Bankası yöneticilerine devredilebileceğini ileri sürmektedir.

AT ülkelerinin ve ulusal parlamentoların, Avrupa Merkez Bankası kurulması için, bağımsız olarak çalışmaktan vazgeçmeye hazır olduklarından ve henüz başlangıç

aşamasında olan yakın politika işbirliği iyice yerleştirilmeden bunu yapmayı düşüneceklerinden şüphe edilmektedir. Avrupa Merkez Bankası için dört temel prensip üzerinde Batı Almanya'da geniş bir fikir birliği oluşmuştur ; Avrupa Merkez Bankası'nın federal bir yapısı olmalıdır, parasal dengeyi korumak birincil görevi olmalıdır, hem hükümetlerden, hem de Topluluk otoritelerinden bağımsız olmalıdır ve ulusal bütçe açıklarının finanse edilmesini alışkanlık haline getirmemelidir.

Eğer Topluluk ülkeleri ekonomik, mali, bölgesel ve sosyal politika alanlarında daha geniş bir yakınlaşmaya doğru aynı anda hareket etmezlerse, Avrupa'da parasal birleşmenin başarısızlığa uğrayabileceği düşünülmektedir. Alman Merkez Bankası Başkanı Avrupa'da parasal işbirliğini güçlendirmek için üç kısa vadeli yol ileri sürmektedir:

1. EMS döviz mekanizmasında yer almayan AT ülkelerinin buna katılmaları
2. Sermaye ve para transfer sisteminin tamamıyla libere edilmesi
3. Merkez Bankası yöneticileri arasındaki işbirliğinin daha da geliştirilmesi.

Bundesbank tarafından yayımlanan yeni yıllık raporda, özellikle Merkez Bankası yöneticilerinin 8 Eylül 1987 tarihinde aldıkları kararlardan bu yana uluslararası alanda ve EMS içinde işbirliğindeki gelişmeler anlatılmaktadır. Bundesbank'a göre, yeni APS yönetmelikleri ile para sistemleri zayıf olan ülkelerin kaygılarını giderme konusunda uzun mesafeler katedilmiştir. Bu ülkelerin intibak maliyetlerinin asıl yükünü taşıdıkları iddiaları da reddedilmekte ve Mark'ın merkezi rolünden dolayı Almanya'nın, sisteme üye ülkelerden sermaye akışına ve para arzında istenmeyen bir artışa yol açan bu duruma katlanmak zorunda kaldığı vurgulanmaktadır. Bundesbank, milli paraları zayıf olan ülkelerin, bankanın rezervlerin bir bölümünün kendi paraları cinsinden tutulması önerilerini de reddetmektedir. Batı Almanya'nın ticari ortakları, uluslararası ticari işlemlerdeki rolü ve EMS içindeki ağırlığı nedeniyle Mark'ı işlemlerinde kullandıklarında kazançlı çıkabilmektedirler. Ancak Alman Merkez Bankası diğer Avrupa paralarını kullanarak benzer avantajlara sahip olmamaktadır. Deneyimler Mark kurları ile ilgili problemlerin EMS içindeki diğer paralarla

değil, genellikle doların durumu ile ilgili olduğunu göstermektedir. Böylece müdahaleler sadece dolar alınıp satıldığında etkili olmaktadır.

Bundesbank'ın yıllık raporunda Avrupa Mali Alanı (European Financial Area) için Avrupa Komisyonu'nun önerilerinde yer alan özel koruma yöntemleri eleştirilmektedir. Bundesbank, tüm üye ülkelerin ekonomik ve parasal politikalarını sağlamlaştırmak ve istikrarlı hale getirmek için Tek Pazar'ın tamamlanması sonucu ortaya çıkacak fırsattan yararlanacakları düşüncesindedir. Bunun, nihai bir hedef olan Avrupa Parasal Birliği'ne daha yakınlaşılmasında tek yol olduğu vurgulanmaktadır.

Raporda, aynı zamanda Avrupa mali pazarının tamamlanması için, finansal işlemler alanında uluslararası rekabet koşullarının harmonizasyonuna ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Üst düzeyde harmonizasyonun özellikle bankacılık yönetmelikleri ve tasarrufçunun korunması alanında gerekli olduğu belirtilmektedir.

Kaynak: Europe

1992'ye Nasıl Hazırlanmalı

Avrupa Tek Pazarı'nın tamamlanmasına yönelik çalışmaların sonuçlanacağı yıl olan "1992", Avrupa Topluluğu'nda anahtar sözcük olmuştur. Komisyon halen katedilecek mesafeyi belirtmek için 1992'nin yararlarının açıklandığı Cecchini Raporu'nu* yayımlamıştır.

Tarife dışı engeller : 1992 yılında gümrük tarifelerinin tamamen kaldırılması ile bir kazanç sağlanacaktır.

Cecchini Raporu'ndaki tahminlere göre sınırlardaki gecikmeler AT içinde pazarlanan ticari malların fiyatlarında yüzde 1.8'lik bir artışa yol açmakta (yaklaşık 11 milyar ECU) ve bu miktar Tek Pazar sonucu elde edilecek tahminen 216 milyar ECU tutarındaki kazancın yüzde 5'ine eşit olmaktadır. (1 ECU = 0.66 Pound)

* The European Challenge: 1992 Paola Cecchini Wildwood House

Teknik standartlar: Sınır gecikmeleri gümrüklerde uzun muayenelere ve üretim maliyetlerinde büyük oranlarda artışlara yol açan farklı teknik ve güvenlik standartlarının zorunlu bir sonucudur. Bu teknik engellerin kaldırılması, Cecchini Raporu'ndaki tahminlere göre GSYİH'da yaklaşık yüzde 2'lik veya 65 milyar ECU'lük bir tasarruf sağlayabilecektir. Ülkelerin en azından bazı ürünlerde birbirlerinin standartlarını kabul edebilecekleri, bunun sınır gecikmelerini ortadan kaldırabileceği, ancak ortak standartlarda tam bir harmonizasyonunun üretim maliyetlerini daha fazla düşüreceği belirtilmektedir.

Sanayi yapısı: Komisyon'un incelemelerine göre; eğer tarife dışı engeller azaltılabirse, maliyetler azalabilecek, fiyatlar inebilecek ve AT içindeki sınır ötesi ticarete bir artış olabilecektir. Bu, büyük ölçekli üretimde maliyetlerde önemli bir düşüşe yol açabilecektir. Geniş ölçekte ve düşük maliyetle üretim yapanlar, bu durumdan kazançlı çıkarken, küçük ölçekte yüksek maliyetle üretim yapanlar zarar göreceklerektir. Ancak maliyetlerdeki azalma ile birlikte toplam kârlarda da bir düşüş olabilecektir. Eğer fiyatlar maliyet üzerine

belirli bir yüzde eklenerek belirlenirse bu durumda düşük maliyetler düşük kâr anlamına gelecektir.

Bu senaryo, neden tüm firmaların ve ülkelerin 1992 konusunda endişeli olmadıklarını göstermektedir. Tüm korumacı önlemlerin kaldırılması, geniş bir tüketici kitlesinin ve etkili büyük üreticilerin yararına olurken, daha küçük üreticilere zarar verecektir.

Dolaysız yatırımlar: AT'ndaki bütünleşmenin kendi ülkesinden tüm Avrupa pazarına hizmet veren pek çok firmanın ortaya çıkmasına mı, yoksa diğer pazarlarda dolaysız yatırımlara mı yol açacağı sorununun da cevaplanması gerekir. Şimdiye kadar değişik sanayi kollarında her iki eğilim de söz konusudur ve bu eğilimler daha çok ulaşım maliyetleri ile sanayi yapısından etkilenmektedir. Bazı kuruluşlar değişik ürünler üzerinde uzmanlaşırken ve bunları çeşitli AT ülkelerinde yaygın olarak satarken, diğerleri iç pazara satışı daha kolay görmekte ve sınır ötesi ticaretten kaçınılmaktadırlar.

Uluslararası şirketler üretimlerini kendi ülkelerinde değil maliyetlerin daha düşük

olduğu herhangi bir AT ülkesinde yoğunlaştırmayı tercih edebilirler. Bu, bir sanayi sektöründen diğerine farklılık gösterebilir. Londra tüm diğer AT ülkelerinin bankaları için çekici olabilirken, İtalya tekstil şirketleri, Batı Almanya ise mühendislik hizmetleri için çekici olabilecektir. Ulusal çalışma kanunlarındaki farklılıklar da yatırımın cazibesini etkilemektedir.

Gerçekten, birleşmiş bir ortak pazarın mantığı, pek çok kuruluşun kendi ülkesinde üretimde yoğunlaşmayı tercih etmeleri ve aynı zamanda maliyetler ile fiyatların düşmesi sonucu kendi ülke pazarındaki paylarını arttırabilmeleri anlamına gelmektedir. Kendi ülkelerindeki tesislerinde maksimum verimliliğe eriştikleri zaman, diğer AT pazarlarında başka tesisler kurmaya veya ele geçirmeye çalışacaklardır. Bu durumda, tüm Avrupa pazarında etkin bir konuma sahip olan tekelci eğilimleri AT ölçeğinde kırılmasına yönelik çalışmaların arttırılması gerekebilir.

Bankacılık ve Finans: Bankacılık ve finans hizmetleri sektörü üzerinde 1992'nin etkisi hem sektör içinde rekabetin artması, hem de sektörün diğer faaliyet alanlarında

daha ucuz ve etkin hizmetlerin artması şeklinde görülebilir. Cecchini Raporu'nda finansal hizmetlerin birleştirilmesi ile GSYİH'ya yüzde 1.5 oranında bir katkı ve tüketici fiyatlarında da aynı oranlarda bir azalma olacağı tahmin edilmektedir. Aynı raporda, ülkelerin karşılıklı olarak aralarındaki farklılıkları azaltmak için sermaye oranları gibi noktalarda belli bir harmonizasyonla, birbirlerinin bankacılık ve sigorta denetleme standartlarını tanıyacakları varsayılmaktadır.

Ayrıca kalan son (Fransa ve İtalya'da) döviz kontrolleri kaldırılmalı, EMS geliştirilmeli ve ECU'ya daha geniş bir kullanım imkanı yaratılmalıdır. AT ülkeleri arasında fon transferi masrafları ile harcanan zamanın finans sektörü üzerindeki etkileri sınır gecikmelerinin fiziki mallar üzerinde yaptığı etkilere eşittir.

Vergi Harmonizasyonu: KDV'de harmonizasyon gerekliliğinin nedeni, tüketicilerin yüksek KDV oranının olduğu ülkelere düşük KDV oranının olduğu ülkelere kaymasının engellenmesidir. Eğer bu gerçekleşirse, Danimarka gibi yüksek orana sahip

ülkelere KDV oranını düşürmesi için bir teşvik verilmesi gerekecek ve böylece rekabetçi vergi indiriminden kaçınılmış olacaktır. KDV farklılıkları AT ülkeleri arasındaki fiyat farklılıklarının nedenlerinden en az etkili olanıdır. Dağıtım sistemlerinin farklı verimlilikleri çok daha önem kazanmaktadır.

Kurumlar vergisinin harmonizasyonu KDV'ninkinden daha önemlidir. Çünkü KDV tüketicilerin satın alma yeri seçimlerini etkilerken, Kurumlar Vergisi üreticinin üretim yeri seçimini etkilemektedir. Bu durum, oranlar ile sistemlerin olduğu kadar, amortisman ve vergi indirimlerinin de harmonizasyonunu gerektirmektedir. Stopaj vergilerindeki farklılıklar bankacılık ve sermaye piyasası faaliyetleri birbirleri ile bir bütün haline geldiğinde daha belirgin hale gelecektir. Stopaj ve Kurumlar vergisi için de minimum vergi oranlarının belirlenmesi gereklidir.

Kaynak: Lloyds Bank Economic Bulletin.

Sağlık Bilincini Yükseltmek

Japonların sağlıklı bir yaşam sürülmesi ve ortalama ömrün uzatılması yolundaki çalışmaları, dengeli beslenme ve sağlık koşullarına önem verilmesi ile, olumlu sonuçlar vermiştir. Son 20-30 senede ortalama ömür süresi bakımından Japonların birinci sıraya yükselmeleri, bu konuda oldukça önemli bir mesafe kaydettiklerini göstermektedir.

Bir Japon yaşam sigortası şirketince yapılan araştırmada ankete katılanların yarısından çoğunun sağlıklarının tam olarak yerinde olduğunu belirtmesi, bu gelişmeleri doğrular niteliktedir. Bunların, yüzde 10.3'ü sağlıklarından kesinlikle emin, yüzde 45'i oldukça emin olduklarını ifade etmişlerdir.

Başka bir yaşam sigortası şirketinin yaptığı araştırmada ücretlilerin sağlıklarını nasıl değerlendirdikleri biraz daha değişik bir açıdan ele alınmıştır. Katılanlara gelecekte sağlıklarını tehlikede görüp görmedikleri sorulmuştur. Katılanların yüzde 60.6'ı gelecekte sağlıklarının pek iyi olmayacağını tahmin ettiklerini belirtmişlerdir.

Masa başında çalışanlardan gelen olumsuz yanıtlar ortalamaya yakındır. Pazarlamacı ve yöneticilerin yüzde 65.5'i, fabrika işçilerinin yüzde 57.6'sı ve teknisyenlerin yüzde 54.8'i sağlıklarının gelecek yıllarda bozulacağını tahmin etmektedirler. Oranlardaki farklılıklar pazarlamacı ve yönetici personelin daha ağır ve gergin bir çalışma ortamında çalıştıklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılanlar sağlıklarının kötüye gittiğini şu belirtilerden çıkarmaktadırlar :

- Daha kolay yoruluyorum,
- Gözlerim yoruluyor,
- Omuzlarım geriliyor,
- Eskisinden daha kolay sarhoş oluyorum
- Merdiven çıkmak yoruyor. . .

Bu kişiler sağlıkları için tehlikeli olduğunun bilincinde oldukları halde çok fazla sigara veya içki içtiklerini itiraf etmektedirler. Bu göstergeler de, söz konusu kişilerin iş yaşamında büyük stres altında bulduklarının kanıtıdır.

Bu durumda, sağlığın korunması için ne yapılmalıdır ? İlk araştırma, katılanların yüzde 94.3'ünün bilinçli olarak sağ-

lıklarını korumaya çalıştıklarını göstermektedir. Bu kişilerin yüzde 55.4'ü bol uyku uyumayı, yüzde 40.2'si spor yapmayı, yüzde 35.4'ü olabildiğince çok yürümeyi kural haline getirmeye çaba sarfetmektedirler. Ancak ücretliler arasında spor yapanların oranı daha yüksektir. Her 10 kişiden 7 si spor yapmaktadır. Diğer sağlık kuralları da bu listeye eklenebilir: "yaşamını düzenle", "fazla içkiden kaçın", "fazla yeme", "yediğın tuzu kontrol et".

Kaynak: Japan Update

Trafik Kazaları ile Savaş

Tıpkı sigaraya karşı mücadelede olduğu gibi yol kazalarını önlemeye yönelik bir mücadelenin ivedilikle başlatılmasını Dünya Sağlık Teşkilatı önermektedir. Kuruluşun Cenevre'deki merkezinde bu amaçla doktor, trafik uzmanları ve polislerden oluşturulan bir çalışma gurubu dünyada her yıl 300.000 kişinin ölümüne yol açan bu salgını durdurmaya yönelik çalışmalar başlatmış bulunmaktadır.

Tüm delegelerin konuyla ilgili yasaları ve yol güvenliği tekniklerini yeterli bulmalarıyla beraber, toplumun çeşitli kesitlerinin yol güvenliğine karşı daha hassas hale getirilmesine ve her sürücünün kişisel sorumluluğunu idrak etmesine yardımcı

olunmasına karar verilmiştir. Uçak kazalarının yılda ancak 300 ile 2000 arasında, iş kazalarının 300 ile 4000 arasında ve tabii afetlerin 5 ile 30000 arasında can kaybına yol açtığı düşünülürse, olayın vehameti daha iyi anlaşılacaktır. Hatta son yılların korkulu rüyası AIDS bile trafik kazalarının sayısal üstünlüğüne boyun eğmiştir. Ancak, AIDS'e karşı insanların tepkisi hafta sonu yaşanan ve artık kanık-sanan yol kazalarından fazladır.

Dünya Sağlık Teşkilatı (DST) bu bağlamda daha anti merkezîyetçi bir yaklaşım izlemektedir. Dolayısıyla sürücülerin ve yayaların ilgili uzmanlarca soruna karşı daha bilinçli hale getirilmeleri ve bunun mümkün nispette devlet müdahalesi dışında tutularak tatbiki düşünülmektedir.

Buradaki sorun, daha çok sürücülerin ruhi durumları açısından ele alınmakta ve bu durum yönetmelik ve müeyyidelerle nazaran daha fazla önem kazanmaktadır. Bununla birlikte bazı delegelerin, örneğin, içkili araba kullanma konusunda, bazı hükümetlerin yumuşaklığını çok ciddi bir